Scris de Ninel Ganea
Marţi, 19 Noiembrie 2013 15:16

Un grup de hipsteri tineri, mai putin tineri si unii chiar batrani au facut o plimbare prin centrul Bucurestiului, in urma cu vreun an. Ferchezuiti nevoie mare si plini de importanta momentului au decis sa-si foloseasca aparatele de fotografiat pentru a surprinde evenimentul unic intr-o poza de grup. Locul ales pentru a celebra „pasiunea pentru arta si tinute ingrijite” a fost Banca Nationala a Romaniei, mai precis scarile stabilimentului.

Daca ignoram aspectul comercial, motivatia pentru alegerea facuta ar putea sta, la prima impresie, in dimensiunile scarilor, suficient de mari incat sa cuprinda vreo doua duzini de filfizoni. Insa nu a fost doar un argument spatial la mijloc. Banca centrala reprezinta un loc simbolic. Bancherii centrali constituie o liga a oamenilor extraordinari, consumatori de arta in privat, cu un jargon specific in expunerile publice, bransati la o retea internationala de putere si recunoastere, situati mereu deasupra intelegerii omului obisnuit. „Siguranta este intotdeauna de partea lor”. Ca si a hipsterilor nostri care isi contureaza identitatea, nu doar vestimentara, in raspar fata de categoriile obisnuite de moralitate, respira un aer cosmopolit si sunt la fel de studiati in aparitii.

E doar o intamplare aceasta asociere, probabil, insa dezvaluie legaturi nebanuite, fire care deceleaza surprinzator figura proteica a hipsterului.

Sa detaliem acum. Esenta bancii centrale o constituie monopolul productiei de moneda fiat, fara acoperire intr-un metal rar, ceea ce are drept consecinta pe termen scurt, mediu si lung, expansiunea monetara, adica inflatia. Inflatia este direct legata de banca centrala, practic devalorizarea monetara fiind coextensiva cu democratia si regimul banilor de hartie. Ea poate aparea si in alte contexte, insa este inevitabila astazi, mai ales dupa renuntarea la etalonul aur.

Fenomenul se reflecta in viata de zi cu zi prin scaderea puterii de cumparare, imposibilitatea calculului economic, redistributie sociala.

Dupa cum au inteles insa chiar si autori fara o pregatire economica complexa, (Thomas Mann in „Dezordine si suferinta timpurie" sau Stefan Zweig in „Lumea de ieri"), (hiper)inflatia nu se reduce doar la efecte economice catastrofale, ci subrezeste temeliile morale ale unei societati. Scurteaza preferinta de timp, introduce relativismul moral, dinamiteaza simtul valorilor dintr-o comunitate, penalizeaza comportamentele prudente, recompenseaza aventurierismul si, nu in cele din urma, schimba fundamental modul in care indivizii percep realitatea. Aceste repercusiuni sunt cu precadere specifice hiperinflatiei, dar le putem vedea la lucru si in formule mai putin stridente si agresive. Inflatia nu reprezinta singurul determinant al unor tipuri sociale decadente, insa este aproape nelipsita din manifestarile genului, dupa cum o dovedesc episoade din Imperiul Roman, Revolutia Franceza sau Republica de la Weimar.

Acum, hipsterul se caracterizeaza, pe langa hedonismul specific vremurilor, printr-o evidenta costumatie speciala, un simt exacerbat al identitatii personale si o filozofie a timpului. Nihilismul, ecologismul radical si marxismul (in cazul in care toatea astea nu sunt doar sinonime) fac parte si ele din repertoriul ideologic, dar nu cred ca sunt esentiale, deoarece oricum „astazi suntem cu totii comunisti".

In viziunea hipsterului, elementul decisiv in jurul caruia se invarte lumea este o anumita evolutie liniara, dar foarte dinamica a timpului. Miza vietii o reprezinta aproximarea cat mai precisa a urmatoarei secvente culturale - ceea ce maine va fi "mainstream" - si evazionismul gnostic de sub tirania timpului prin veneratia religioasa a modei. Din aceasta credinta decurge insistenta maniacala asupra egoului si frecventarea asidua a unor subculturi care sa hraneasca imaginatia si constiinta de sine a hipsterului. In practica, lucrul acesta se traduce prin preferinta pentru formatii care abia s-au infiintat, daca s-au infiintat, scriitori cat mai exotici, in cazul in care mai citeste cineva ceva, plus inevitabilele haine si poze reciclate. "Totul merge" cata vreme directia este fuga de real intr-o lume autoreferentiala si ironica. Intr-un univers marcat de semnele distrugatoare ale timpului, nimic nu merita a mai fi creat din nou, singura optiune fiind citatul superior din vremuri nu demult apuse. Din acest punct de vedere, hipsterul corespunde perfect ideii de simulacru si celei de hiperrealitate. Simulacrul, potrivit lui Jean Baudrillard, nu reprezinta o copie a realului, ci o copie a ceva pentru care lipseste originalul, o realitate in sine care isi creeaza propria referentialitate, doar la prima vedere parind a avea un corespondent in lume. Simulacrul este "the generation by models of a real without origin or reality: a hyperreal; a liquidation of all referentials… substituting signs of real for the real itself"

In fapt, hipsterul care maimutareste studiat coafura generatiei beat, mustatile victoriene ori

gadgeturile anilor ’90 isi construieste propriul univers discursiv (nu-i mare lucru de capul lui, sa ne intelegem) detasat complet de orice referinte reale. Ele nu sunt simboluri pentru o realitate, ci o imitatie a ceva care lipseste. Coafura, mustatile, gadgeturile si vestimentatia nu au nicio legatura cu vreun univers cultural trecut, ci exprima in esenta disparitia simtului realitatii, inautenticitatea si lipsa de credinta in posibilitatea oricarei creatii autentice.

Acum, e limpede ca inflatia joaca un rol predominant in modificarea perceptiei asupra timpului, de unde survine si o prima legatura cu hipsterii, dar conexiunile nu se opresc doar aici. Banii, in varianta oferita de banca centrala, nu sunt altceva decat un simulacru, o hiperrealitate, prin excelenta, la fel ca si hipsterii. Dincolo de bucatile de hartie acoperite de semnaturile guvernatorilor nu se mai gaseste nimic real. Lumea banilor fara acoperire este prin definitie autoreferentiala. Nu exista nici aur, nici argint, nici altceva care sa o sustina. “In the modern era of paper money, a banknote represents just another banknote. One dollar bill can be merely exchanged for another dollar bill, but such a transaction has no point anymore, once no real commodity backs the currency. In the modern paper money system, money does not represent anything outside itself; money only represents itself” (Paul Cantor – Hyperinflation and hyperreality). Cand banii, care in general masoara raporturile indivizilor cu realitatea, nu mai semnifica nimic concret, rezultatul il reprezinta anihiliarea insasi ideii de reprezentare, un fenomen definitoriu pentru postmodernism. “In cultural matters, inflation abstracts anxiety, suspends judgment, multiplies interpretation, diffuses rebellion, debases standards, dissipates energy, mutes confrontation, undermines institutions, subordinates techniques, polarizes theory, dilates style, dilutes content, hyperpluralizes the political and social order while homogenizing culture. Above all, inflation masks stasis” (Charles Newman – The post modern aura:The act of fiction in an age of inflation).

Alegerea hipsterilor nostri de a poza in fata unei institutii macar partial responsabila de facerea lor contine in ea ceva, cum altfel, decat ironic.